

Un tribut que no s'ha de suprimir

- El de successions és un dels impostos que més contribueixen a una justa redistribució de la riquesa

GUILLEM LÓPEZ-CASASNOVAS / ANTONI DURAN-SINDREU

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 9.11.09

Com a conseqüència de l'aparent progressiva supressió de l'impost sobre successions i donacions (ISD) per part de moltes de les comunitats autònomes espanyoles, una part important de la societat civil catalana reclama amb insistència el mateix tracte. Encara que val la pena apuntar que la supressió en aquelles comunitats no és total ni general (vegeu la càrrega tributària entre oncles i nebots a la comunitat madrilenya, que és a la vora, pel que fa al seu tractament discriminatori, de la inconstitucionalitat), sembla que s'imposa la percepció que l'eliminació és gratis, fins i tot en països descentralitzats on ha de predominar la responsabilitat fiscal.

En qualsevol cas, la raó tècnica per suprimir un impost no pot ser únicament la mera comparació del seu compliment. El de successions és un dels tributs que, juntament amb l'IRPF, contribueix de manera important a una redistribució més justa de la riquesa d'acord amb el principi de capacitat de pagament. Una societat que reconeix el mèrit iguala els punts de partida dels individus i valida les consecucions derivades de l'esforç de cadascú. No prima les causacions acumulatives de riquesa. La teoria de la imposició recorda que, per eficiència i equitat, l'impost té un paper en els sistemes tributaris moderns. Fins i tot *The Economist*, des de posicions inequívocament liberals, advoca pel seu

manteniment. Tampoc és veritat que tots els països occidentals l'estiguin eliminant.

És innegable, no obstant, que l'actual configuració del nostre impost de successions dista molt de l'eficiència i de la justícia que hauria d'impregnar el tribut; entre altres raons, perquè grava supòsits d'inexistència real de riquesa, ja que no soluciona de manera eficaç els problemes d'elusió que es plantegen i manté uns tipus desfasats de la nostra realitat econòmica i social.

Complir el principi de capacitat econòmica exigeix excloure de l'impost les transmissions en favor d'ascendents, descendents, col·laterals i cònjuges o similars dels béns que normalment formen part del patrimoni familiar que tots han coadjuvat a formar. En aquests casos, no hi ha un augment real de «renda disponible» o de «riquesa real». No obstant, no tot patrimoni familiar ha de tenir el mateix tracte, sinó només aquell que es pot considerar que procedeix de la convivència conjunta. Es tracta del patrimoni bàsic o mínim d'una família o d'una parella: la vivenda habitual i els dipòsits en entitats financeres que s'utilitzen per al normal manteniment de la família. Sens dubte, objectivitzar quins béns integren aquest mínim és difícil. Per això, juntament amb una bonificació del 100% del seu valor, es podria considerar una reducció per mínim exempt, que no hauria d'excedir dels 500.000 euros, atenent al que avui es pot considerar el valor d'un «patrimoni mitjà familiar conjunt». Un cop exclòs aquest mínim, el valor del patrimoni que l'excedeixi sí que hauria de tributar, sigui quina sigui la relació de parentiu entre el que transmet i el que adquireix, pel que fa a la transmissió de patrimonis mitjans-alts i alts.

Una alternativa al mínim exempt són els percentatges de bonificació o reducció sobre el valor dels béns que es transmeten; no obstant, aquests percentatges incideixen més en els patrimonis de més valor. Raons d'equitat aconsellen fixar, doncs, un mínim exempt i evitar aplicar reduccions o bonificacions percentuals.

Pel que fa a l'actual bonificació en els casos de transmissió d'empresa familiar, no s'ha d'oblidar que el seu origen està en el manteniment de l'ocupació. Per a això s'ha de procurar que la fiscalitat no sigui un obstacle per a la continuïtat de l'empresa. Però ha de referir-se a patrimoni vinculat inequívocament a activitats productives, cosa que avui no sempre és el cas, tenint en compte la deficient definició d'aquestes últimes; situació que, novament, és un argument per millorar l'impost i no generalitzar-ne l'abolició.

Per a AQUEST fi, és imprescindible fer una definició genèrica del concepte d'activitat econòmica juntament amb una presumpció «absoluta» i descriptiva de supòsits d'existència i inexistència d'activitat productiva. La vinculació s'ha de demostrar i no s'ha de suposar sobre la base de signes externs de conveniència. D'altra banda, és necessari reduir els actuals tipus, tenint en compte l'edat de l'adquirent i la necessitat que l'impost pagat en transmissions anteriors es pugui restar del que correspongui pagar en ulteriors, sempre que no s'hagi sobrepassat un determinat període de temps entre les dues transmissions.

El fet que hi hagi desequilibri en favor de les donacions respecte dels llegats s'hauria de valorar en positiu, ja que afavoreix que hi hagi un

equilibri més gran en el benestar intergeneracional i la formació del capital humà en vida del drethavent, més enllà dels patrimonis mínims a resguardar per a aquests a l'efecte de complementar pensions i supòsits de dependència que l'Estat difícilment podrà protegir en el futur de manera suficient.